

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET JURIČIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 58222/09)

PRESUDA

STRASBOURG

26. srpnja 2011.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Juričić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
 - gđa Nina Vajić,
 - gđa Elisabeth Steiner,
 - g. Khanlar Hajiyeu,
 - g. George Nicolaou,
 - gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,
 - gđa Julia Laffranque, *suci*,
 - i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,
- nakon vijećanja zatvorenog za javnost 5. srpnja 2011. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 58222/09) protiv Republike Hrvatske što ga je dana 18. listopada 2009. godine hrvatska državljanka, gđa Mirjana Juričić ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. V. Miljević, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva posebice navodi da je došlo do povrede njenog prava na pošteno suđenje.

4. Dana 10. studenog 2010. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovorima koji se tiču jednakosti stranaka u postupku, nedostatka nepristranosti i nedostatka usmene, javne i kontradiktorne rasprave. Odlučeno je istovremeno odlučiti o dopuštenosti i osnovanosti prigovora (članak 29., stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositeljica zahtjeva je rođena 1954. godine i živi u Zagrebu.

6. Dana 26. veljače 2008. godine Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora, (u daljnjem tekstu "Saborski odbor") u Narodnim novinama (br. 26/2008 od 29. veljače 2008. godine) je objavio javni poziv

za podnošenje kandidature za tri suca Ustavnog suda Republike Hrvatske, pozvavši izgledne kandidate da podnesu svoje prijave.

7. Dana 28. travnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva, sutkinja Upravnog suda, podnijela je svoju prijavu za mjesto suca Ustavnog suda. Svoje je prijave dostavilo još osamnaest kandidata.

8. Saborski odbor je na kraju sastavio listu od četvero kandidata koji ulaze u uži izbor, i to g. M.J., gđu D.Š, gđu S. B. i podnositeljicu zahtjeva, te ga dostavio Saboru na glasovanje.

9. Nakon tajnog glasovanja na kojemu je podnositeljica zahtjeva dobila četiri od traženih 77 glasova, dana 9. svibnja 2008. godine Sabor je donio odluku kojom je g. M.J., gđu D.Š i gđu S.B., koji su svaki dobili 78 glasova, izabrao za suce Ustavnoga suda.

10. Dana 26. svibnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva je, pozivajući se na članak 66. Zakona o upravnim sporovima (vidi stavak 32. ove presude), podnijela zahtjev za zaštitu ustavom zajamčenog prava Upravnom sudu Republike Hrvatske, pobijajući odluku Sabora od 9. svibnja 2008. godine. Tvrdila je da S.B. nije dokazala da je imala najmanje petnaest godina profesionalnog iskustva te da stoga nije dokazala da je zadovoljila zakonske kriterije za izbor za suca Ustavnog suda navedene u članku 5., stavku 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (vidi stavak 25. ove presude). Stoga je, po mišljenju podnositeljice zahtjeva, time što je izabrao S.B. umjesto nje, Sabor povrijedio njeno pravo na jednakost pred zakonom, pravo na jednakost pred državnim i drugim javnim vlastima, pravo na jednak pristup javnoj službi i pravo na jednak pristup zapošljavanju, zajamčeno člancima 14., stavkom 2., 26., 44. i 54. stavkom 2. Ustava (vidi stavak 23. ove presude).

11. Dana 26. lipnja 2008. godine Upravni sud je pozvao M.J. i D.Š. da dostave svoje očitovanje kao zainteresirane osobe. Dana 7. i 8. lipnja 2008. godine oni su odgovorili kako smatraju da je zahtjev podnositeljice zahtjeva neosnovan, te da je izbor sudaca Ustavnog suda bio u skladu sa zakonom. Također su izjavili da se ne smatraju zainteresiranim stranama u postupku jer podnositeljica zahtjeva nije pobijala njihov izbor.

12. Dana 15. listopada 2008. godine Upravni sud je donio presudu kojom je usvojio zahtjev podnositeljice zahtjeva i ukinuo odluku Sabora od 9. svibnja 2008. godine u dijelu koji se tiče S.B. Sud je presudio da je podnositeljica zahtjeva imala pravo podnijeti svoj zahtjev iako presuda tog suda nije izmijenila njen položaj neizabranog kandidata. Također je presudio da se iz dokaza koje je S.B. dostavila saborskom Odboru ne može zaključiti je li bila stekla profesionalno iskustvo, te da je stoga pobijanom odlukom povrijeđeno pravo podnositeljice zahtjeva na jednak pristup javnim službama i njeno pravo na jednak pristup zapošljavanju, zajamčeno člancima 44. i 54., stavkom 2. Ustava.

13. Dana 4. veljače 2009. godine S.B. je podnijela ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, protiv presude Upravnoga suda.

Istovremeno je zatražila da Ustavni sud izda privremenu mjeru koja bi odgodila učinke pobijane presude dok taj sud ne odluči o njenoj ustavnoj tužbi. S. B. je u svojoj ustavnoj tužbi prigovorila da je pobijanom presudom Upravnog suda povrijeđeno njeno pravo na jednakost pred zakonom, pravo na rad i pravo na jednak pristup zapošljavanju, zajamčeno u članku 14., stavku 2., i članku 54., stavicima 1. i 2. Ustava (vidi stavak 23. ove presude). Također je tvrdila da je izbor sudaca Ustavnog suda bilo političko a ne pravno pitanje. Stoga odluka Sabora od 9. svibnja 2008. godine predstavlja tzv. akt vladanja u odnosu na koji je opseg ispitivanja zakonitosti ograničen na poštovanje postupovnih pravila (tj. formalne ustavnosti) i stoga vrlo uzak. Posebice tvrdi da Upravni sud nije bio ovlašten ocjenjivati jesu li dokazi koje je ona dostavila bili dovoljni da dokaže da je imala traženo profesionalno iskustvo i da u tom pogledu dovede u pitanje nalaze saborskog odbora.

14. Ustavni sud je, zasjedajući u plenarnoj sjednici u sastavu od deset sudaca (uključujući suce M.J. i D.Š.) istoga dana izdao privremenu mjeru kojom je odgodio učinke presude Upravnoga suda od 15. listopada 2008. godine. Pri tome je između ostalog utvrdio sljedeće:

“...osporena presuda [Upravnog suda] zahtijeva detaljno ispitivanje granica i opsega sudske kontrole akata o izboru državnih dužnosnika, ..., i u tom smislu ima šire značenje koje prelazi okvire pojedinačnog slučaja.”

Ta odluka je objavljena u Narodnim novinama br. 16/2009 od 5. veljače 2009. godine, ali nije nikada dostavljena podnositeljici zahtjeva.

15. Ustavni sud je dana 13. veljače 2009. godine podnositeljici zahtjeva dostavio ustavnu tužbu zajedno s zahtjevom za određivanjem privremene mjere.

16. Dana 18. veljače i 3. ožujka 2009. godine S.B. je dopunila svoju ustavnu tužbu, navodeći povredu svojega prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 29., stavkom 1. Ustava. Dana 20. veljače i 5. ožujka 2006. godine Ustavni sud je dostavio te dvije dopune podnositeljici zahtjeva.

17. Dana 7. ožujka 2009. godine podnositeljica zahtjeva je dostavila svoj odgovor na ustavnu tužbu S.B., a dva dana kasnije na njene dopune od 18. veljače i 3. ožujka 2009. godine. Tvrdila je da, zbog toga što je izbor sudaca Ustavnog suda uređen zakonom, on nije političko nego prvenstveno pravno pitanje. Stoga odluka Sabora od 9. svibnja 2008. godine nije "akt države" te je dakle podložna suđenju, tj. može ju se pobijati u pravnom postupku. U svakom slučaju, članak 66. Zakona o upravnim sporovima ovlastio je Upravni sud da preispita svaku pojedinačnu odluku koja bi mogla povrijediti ustavna prava, bez obzira na njenu prirodu ili na to potječe li od zakonodavne ili izvršne grane vlasti. Glede zahtjeva S.B. za izdavanjem privremene mjere, podnositeljica zahtjeva tvrdi, nakon što je primijetila da je Ustavni sud izdao tu mjeru istoga dana kad je postavljen taj zahtjev, da takva mjera ne može temeljem članka 67., stavka 2. Ustavnog zakona o

Ustavnom sudu odgoditi "učinke pobijane odluke", nego samo njenu "ovrhu" (vidi stavak 25. ove presude). I kao posljednje, podnositeljica zahtjeva je zatražila da Ustavni sud održi javnu sjednicu (raspravu) i na koju je zamolila da ju se pozove.

18. Ustavni sud je tijekom postupka zatražio i dobio očitovanja Saborskog odbora, stručna mišljenja šest profesora pravnog fakulteta i dva bivša suca toga suda, kao i mišljenja i informacije od Hrvatske narodne banke, Središnjeg državnog ureda za upravu, Hrvatske odvjetničke komore, Ministarstva pravosuđa, Državnog ureda za statistiku i privatne banke Zagrebačka banka d.d. Ostala devetorica profesora Pravnog fakulteta, od kojih je Ustavni sud također zatražio stručna mišljenja, nisu ih dostavila. Pokušaj da se dobiju informacije od Danskog crvenog križa nije uspio jer se tu nevladinu organizaciju nije moglo pronaći na adresi naznačenoj u mjerodavnom registru.

19. Dana 31. ožujka 2009. godine podnositeljica zahtjeva pisala je Ustavnom sudu tražeći da joj dostavi "zatražena stručna mišljenja (od pojedinaca i institucija)", za koje je saznala iz medija.

20. Dana 30. travnja 2009. godine Ustavni sud je, zasjedajući u vijeću od deset sudaca (uključujući suce M.J. i D.Š.) održao zatvorenu sjednicu na koju podnositeljica zahtjeva nije bila pozvana, i donio odluku kojom je ukinuo presudu Upravnog suda od 15. listopada 2008. godine. Presudio je da je izbor sudaca Ustavnog suda hibridno (političko i pravno) pitanje i da je Upravni sud, iako je odluka Sabora od 9. svibnja 2008. godine "akt države", mogao preispitati ne samo je li poštovan propisani postupak, nego i jesu li kandidati ispunili tražene zakonske uvjete. Ipak, Upravni sud je prekoračio granice svoje nadležnosti kad je (ponovno) ocjenjivao dokaznu vrijednost dokumenata koje je S.B. dostavila kao dokaz da ima traženo profesionalno iskustvo. Time je Upravni sud ne samo ušao u pitanja koja su u isključivoj nadležnosti Sabora, nego je i povrijedio pravo S.B. na rad i njeno pravo na jednak pristup zaposlenju zajamčeno člankom 54., stavcima 1. i 2. Ustava, kao i njeno pravo na jednakost pred zakonom zajamčeno člankom 14., stavkom 2. Ustava.

21. Istoga su dana predsjednica Ustavnog suda i njen zamjenik održali konferenciju za tisak na kojoj su objavili da je presuda Upravnog suda od 15. listopada 2008. godine ukinuta i da S.B. ostaje sutkinjom Ustavnog suda, te da predmet neće biti vraćen Upravnom sudu na ponovljeni postupak kako bi se "zaustavila ova agonija".

22. Dana 4. svibnja 2009. godine Ustavni sud je podnositeljici zahtjeva dostavio svoju odluku, zajedno s mišljenjima stručnjaka i informacijama koje je dobio tijekom postupka. Dana 5. lipnja 2009. godine odluka Ustavnog suda objavljena je u Narodnim novinama (br. 65/2009).

II MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav

1. Mjerodavne odredbe

23. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998 (pročišćeni tekst), 113/2000, 124/2000 (pročišćeni tekst), 28/2001 i 41/2001 (pročišćeni tekst), 55/2001 (corrigendum) i 76/2010) glasi kako slijedi:

Članak 14.

„Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Svi su pred zakonom jednaki.“

Članak 26.

„Svi su državljani Republike Hrvatske i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti.“

Članak 29., stavak 1.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 44.

„Svaki državljanin Republike Hrvatske ima pravo, pod jednakim uvjetima, sudjelovati u obavljanju javnih poslova i biti primljen u javne službe.“

Članak 54.

„Svatko ima pravo na rad i slobodu rada.

Svatko slobodno bira poziv i zaposlenje i svakomu je pod jednakim uvjetima dostupno svako radno mjesto i dužnost.“

Članak 125.

„Ustavni sud Republike Hrvatske čini trinaest sudaca koje bira Hrvatski sabor, na vrijeme od osam godina iz reda istaknutih pravnika, osobito sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika i sveučilišnih profesora pravnih znanosti.

Postupak kandidiranja sudaca Ustavnog suda i predlaganja za izbor Hrvatskom saboru provodi odbor Hrvatskoga sabora, nadležan za Ustav.

Ustavni sud Republike Hrvatske bira predsjednika suda na vrijeme od četiri godine.“

2. *Sudska praksa Upravnog suda*

24. U svojoj odluci br. Zpa-2004-5 od 2. prosinca 2004. godine, nakon zahtjeva za zaštitu ustavno zajamčenog prava (vidi stavak 32. ove presude), Upravni sud je ukinuo odluku Državnog sudbenog vijeća o imenovanju suca općinskog suda. Smatrao je da svaki kandidat koji ispunjava zakonske uvjete ima jednako pravo na sudjelovanje u natječaju za neku javnu dužnost. Stoga je, imenujući kandidata koji nije ispunio zakonske uvjete za suca općinskog suda, Državno sudbeno vijeće povrijedilo ustavno pravo drugoga kandidata na jednak pristup javnoj službi zajamčeno člankom 44. Ustava (vidi prethodni stavak).

B. Ustavni zakon o Ustavnom sudu i povezani podzakonski propisi

1. *Ustavni Zakon o ustavnom sudu*

(a) **Mjerodavne odredbe**

25. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 99/1999 od 29. rujna 1999. godine - „Ustavni zakon o Ustavnom sudu“), kako je izmijenjen i dopunjen Izmjenama i dopunama iz 2002. godine (Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, „Narodne novine“, br. 29/2002 od 22. ožujka 2002. godine) koji je stupio na snagu 15. ožujka 2002. godine, glasi kako slijedi:

II UVJETI ZA IZBOR SUDACA USTAVNOG SUDA, IZBOR SUDACA USTAVNOG SUDA I PRESTANAK NJIHOVE DUŽNOSTI

Članak 5.

“(1) Za suca Ustavnog suda se može izabrati osobu koja je hrvatski državljanin, diplomirani pravnik s najmanje 15 godina radnog iskustva u pravnoj struci koja se u toj struci istakla znanstvenim ili stručnim radom ili svojim javnim djelovanjem.

(2) Osoba koja je stekla doktorat pravnih znanosti i ispunjava druge uvjete iz stavka 1. ovoga članka može se izabrati za suca Ustavnog suda ako ima najmanje 12 godina radnog iskustva u pravnoj struci.“

Članak 6.

„(1) Postupak izbora sudaca Ustavnog suda pokreće odbor Hrvatskoga sabora nadležan za Ustav (u daljnjem tekstu: nadležni odbor) objavom poziva u »Narodnim novinama« pravosudnim institucijama, pravnim fakultetima, odvjetničkoj komori, pravničkim udrugama, političkim strankama, drugim pravnim osobama i pojedincima da predlože kandidate za izbor jednog ili više sudaca Ustavnog suda (u daljnjem tekstu: poziv). Pojedinaac može i sam sebe predložiti kao kandidata.

(2) U pozivu se navode uvjeti za izbor sudaca Ustavnog suda određeni Ustavom i ovim Ustavnim zakonom, rok za podnošenje prijedloga kandidata nadležnom odboru, te prilozi koji moraju biti dostavljeni uz prijedlog.

(3) Nakon proteka roka iz stavka 2. ovoga članka, nadležni odbor ispituje ispunjavaju li kandidati uvjete za izbor sudaca Ustavnog suda utvrđene Ustavom i ovim Ustavnim zakonom i nepravovaljane kandidature odbacuje.

(4) Nadležni odbor obavlja javni razgovor sa svakim kandidatom koji ispunjava uvjete za izbor za suca Ustavnog suda i na temelju prikupljenih podataka i rezultata razgovora sastavlja listu kandidata koji ulaze u uži izbor za suce Ustavnog suda. Lista kandidata u pravilu sadržava više kandidata od broja sudaca Ustavnog suda koji se bira. Lista kandidata u pravilu sadržava više kandidata od broja sudaca Ustavnog suda koji se bira.

(5) Nadležni odbor, uz svoj prijedlog, dostavlja Hrvatskom saboru listu svih kandidata koji ispunjavaju uvjete za izbor suca Ustavnog suda. Prijedlog nadležnog odbora mora sadržavati obrazloženje iz kojeg je razvidno zašto je odbor pojedinom kandidatu dao prednost pred ostalim kandidatima.

(6) Zastupnici Hrvatskoga sabora glasuju pojedinačno o svakom predloženom kandidatu.

(7) Predloženi kandidat za suca Ustavnog suda smatra se izabranim sucem Ustavnog suda ako za njega glasuje većina od ukupnog broja zastupnika Hrvatskoga sabora.“

III POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM - OPĆE ODREDBE

Članak 27., stavak 6.

“Sudac Ustavnog suda se ne može uzdržati od glasovanja, osim u slučaju kada je sudjelovao u donošenju zakona, drugog propisa ili odluke koji su predmet odlučivanja.“

Članak 34.

„Ako ovim Ustavnim zakonom nije propisano drukčije Ustavni sud u postupku podredno smisleno primjenjuje odredbe odgovarajućih postupovnih zakona Republike Hrvatske.“

IV OCJENA SUGLASNOSTI ZAKONA S USTAVOM I SUGLASNOSTI DRUGIH PROPISA S USTAVOM I ZAKONOM

Članak 50.

„(1) Ustavni sud na sjednici može zaključiti da će o biti stvari odlučiti na temelju javne rasprave.

(2) Javnu raspravu zakazuje predsjednik Ustavnog suda.

(3) Na javnu raspravu pozivaju se sudionici u postupku i predstavnici državnih tijela, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i udruga, kao i osobe sudjelovanje kojih je na javnoj raspravi potrebno.

(4) Izostanak pozvanih sudionika u postupku i drugih pozvanih osoba ne sprječava Ustavni sud da nastavi postupak i donese odluku, ako ocijeni da za to postoje uvjeti.

(5) U opravdanim slučajevima Ustavni sud može odgoditi javnu raspravu i zakazati novu.“

ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

Članak 62.

„(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo).

(2) Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

(3) U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.“

Članak 67.

„(1) Ustavna tužba, u pravilu, ne sprječava primjenu osporavanoga akta.

(2) Na prijedlog podnositelja ustavne tužbe Ustavni sud može odgoditi ovrhu do donošenja odluke, ako bi ovrha prouzročila podnositelju tužbe štetu koja bi se teško mogla popraviti, a odgoda nije suprotna javnom interesu niti bi se odgodom nanijela nekome veća šteta.“

Članak 68.

„(1) O ustavnoj tužbi odlučuje vijeće sastavljeno od šest sudaca.

(2) ...”

(3) Vijeće može odlučivati samo jednoglasno i u punom sastavu.

(4) Ako se u vijeću ne postigne jednoglasnost ili ako vijeće smatra da predmet ustavne tužbe ima širi značaj, o ustavnoj tužbi odlučit će sjednica Ustavnog suda.“

Članak 69.

„Sudac izvjestitelj:

- ...

- dostavlja, prema potrebi, primjerak ustavne tužbe zainteresiranim osobama i poziva ih da se o njoj izjasne,

...”

26. Članak 72. propisuje da, ako je ustavna tužba usvojena, Ustavni sud mora ukinuti pobijanu odluku i vratiti predmet na ponovljeni postupak nadležnom tijelu.

(b) Sudska praksa Ustavnog suda

27. Dana 8. travnja 2011. godine Ustavni sud je po prvi puta u svojoj povijesti održao javnu raspravu u postupku po pojedinačnoj ustavnoj tužbi. Podnositelj ustavne tužbe, g. P.T., koji je predavao katolički vjeronauk u

javnoj školi dobio je otkaz jer je Katolička crkva povukla njegov kanonski mandat katehete nakon što se ponovno oženio. Predsjednica Ustavnog suda je objasnila odluku da se održi javna rasprava rekavši da odluka Ustavnog suda u tom predmetu "ide preko granica tog konkretnog predmeta" i da "će obilježiti buduće odnose s vjerskim zajednicama."

2. (a) Poslovnik Ustavnog suda

28. Mjerodavni dio Poslovnika Ustavnog suda („Narodne novine“, br. 181/2003 i 30/2008 (pročišćeni tekst) – “Poslovnik Ustavnog suda“) glasi kako slijedi:

Pravilo 31.

„(1) U ustavnosudskom postupku u kojem obnaša dužnost suca-izvjestitelja, sudac je ovlašten:

....

4. tražiti stručna mišljenja o pojedinim predmetima od znanstvenih savjetnika Ustavnog suda;

...”

C. Zakon o upravnim sporovima

29. Zakon o upravnim sporovima („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“, br. 4/1977 i „Narodne novine Republike Hrvatske“, br. 53/1991, 9/1992 i 77/1992) u svom mjerodavnom dijelu propisuje kako slijedi:

30. Članak 34. glasi kako slijedi:

„O upravnim sporovima sud rješava u nejavnoj sjednici.

Zbog složenosti sporne stvari, ili ako inače nađe da je to potrebno radi boljeg razjašnjenja stanja stvari, sud može odlučiti da se održi usmena rasprava.

Iz istih razloga i stranka može predložiti da se održi usmena rasprava.“

31. Člankom 60. je propisano da ako ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima, na odgovarajući će se način primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku.

32. Članak 66. glasi kako slijedi:

„O zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčenog prava i slobode čovjeka i građanina, ako je takva sloboda ili pravo povrijeđeno konačnim pojedinačnim aktom a nije osigurana druga sudska zaštita odlučuje sud nadležan za upravne sporove odgovarajućom primjenom ovoga zakona.“

D. Zakon o parničnom postupku

33. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku („Službeni list SFRJ“, br 4/1977, 36/1977 (*corrigendum*), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991 i „Narodne novine“, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 84/2008 i 123/2008), glase kako slijedi:

Članak 71.

„Sudac ne može obavljati sudačku dužnost:

1. ako je sam stranka....;

...

5. ako je u istom predmetu sudjelovao u postupku pred nižim sudom ili pred kojim drugim tijelom;

...

7. ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.“

34. Osnove navedene u članku 71., stavcima 1. do 6. smatraju se apsolutnim osnovama za izuzeće, time da je sudac o kojemu je riječ automatski izuzet od rada u predmetu.

35. Članak 72., stavak 1. propisuje da je sudac, čim sazna da postoji koji od apsolutnih razloga za njegovo izuzeće u predmetu, dužan prekinuti svaki rad na tom predmetu i o okolnostima koje čine osnovu za njegovo izuzeće odmah obavijestiti predsjednika suda čiji je član, nakon čega će predsjednik odrediti drugog suca za postupanje u tom predmetu.

36. Članak 73., stavak 6 propisuje da je stranka dužna podnijeti zahtjev za izuzeće suca čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije do zaključenja rasprave pred prvostupanjskim sudom; a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.

37. Članak 73., stavak 7. propisuje da zahtjev za izuzeće suca višeg suda stranka može staviti u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek.

38. Članak 74. stavak 1. glasi kako slijedi:

Članak 74.

“O zahtjevu stranke za izuzeće odlučuje predsjednik suda, ako zakonom nije drugačije određeno.“

39. Članak 75. glasi kako slijedi:

Članak 75.

„Kad sudac pojedinac, predsjednik vijeća, član vijeća ili predsjednik suda sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je obustaviti svaki rad na tom predmetu, a ako je izuzeće zatraženo zbog razloga iz članka 71. točke 7. ovoga Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.“

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANKA 6., STAVKA 1. KONVENCIJE ZBOG NEPOŠTENOSTI POSTUPKA

40. Podnositeljica zahtjeva prigovara na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije da naprijed navedeni postupak nije bio pošten jer: (a) nije održana javna rasprava, (b) postupak nije bio kontradiktoran i nije bilo poštovano načelo jednakosti stranaka u postupku jer su joj stručna mišljenja uglednih pravnika i mišljenja i informacije koje je Ustavni sud dobio od raznih institucija dostavljena tek nakon što je postupak završio, i (c) Ustavni sud nije bio nepristran budući da su suci M.J. i D.Š. bili članovi vijeća toga suda koji je donio odluku u njenom predmetu iako su ta dva suca imala status treće strane u prethodnom postupku pred Upravnim sudom, u kojem su, *inter alia*, izrazili svoje mišljenje da je izbor tri suca na Ustavni sud bio zakonit. Podnositeljica zahtjeva pozvala se na članak 6, stavak 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.“

41. Vlada osporava te tvrdnje.

A. Dopuštenost

42. Vlada osporava dopuštenost ovih prigovora tvrdeći da je članak 6. neprimjenjiv. Uz to, tvrde da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva u odnosu na svoj prigovor koji se tiče nedostatka nepristranosti.

1. Primjenjivost

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

43. Vlada prvo upućuje na sudsku praksu Suda prema kojoj je članak 6., stavak 1. primjenjiv na sporove o "građanskim pravima i obvezama" koje su, barem na osnovi o kojoj se može raspravljati, priznate prema domaćem pravu (vidi predmet *James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 21. veljače 1986., stavak 81., Serija A br. 98).

44. S tim u vezi Vlada prvo tvrdi da u hrvatskom pravnom sustavu ne postoji pravo da netko bude izabran za suca Ustavnog suda. Takvo pravo nije priznato Ustavom, Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu niti bilo kojim drugim domaćim zakonom. Posebice, ustavno jamstvo jednakog pristupa javnoj službi, propisano člankom 44. Ustava (vidi stavak 23. ove presude) ne povlači za sobom i pravo da se bude primljen u javnu službu, odnosno imenovan na državno dužnosnički položaj. Slijedi da podnositeljica zahtjeva nije mogla imati pravo biti izabrana na Ustavni sud.

45. U svakom slučaju, Vlada je objasnila da je funkcija suca Ustavnog suda jedna od najviših državnih dužnosti i da nositelji te dužnosti obnašaju dio suverene vlasti države. Postupci imenovanja sudaca Ustavnog suda stoga ne uključuju odlučivanje o "građanskim" pravima i obvezama u smislu članka 6., stavka 1. Konvencije.

46. Vlada nadalje primjećuje da presuda Upravnog suda od 15. listopada 2008. godine, kojom je on ukinuo odluku Sabora od 9. svibnja 2008. godine, nije dovela do izbora podnositeljice zahtjeva za sutkinju Ustavnog suda umjesto gđe S.B. To je izričito potvrdio i sam Upravni sud koji je u svojoj presudi naveo da se njegovom odlukom ne dira u njezin pravni položaj neizabranog kandidata (vidi stavak 12. ove presude). Njen položaj ne bi bio izmijenjen niti da je Ustavni sud potvrdio presudu Upravnog suda. U tom bi slučaju mjesto suca Ustavnog suda ostalo nepopunjeno. Bio bi objavljen novi poziv za podnošenje prijave i proveden novi postupak za izbor. Za Vladu to znači da postupak o kojemu je riječ nije bio izravno odlučan za "prava i obveze" podnositeljice zahtjeva.

47. I, kao posljednje, Vlada tvrdi da u hrvatskom pravu ne postoji ni pravo na pobijanje odluke Sabora o izboru suca Ustavnog suda. Takvu bi se odluku moglo preispitivati samo na temelju članka 66. Zakona o upravnim sporovima (vidi stavak 32 ove presude), ako ne bi bila u skladu s Ustavom zajamčenim pravima ili slobodama. Međutim, pravo iskoristiti taj pravni lijek nema značajke privatnog prava i stoga nema elemenata koji bi ga mogli učiniti srodnim "građanskom" pravu, a što je potrebno da bi članak 6. bio primjenjiv.

48. S obzirom na naprijed navedeno, Vlada smatra da članak 6. nije primjenjiv na ovaj predmet.

(ii) Podnositeljica zahtjeva

49. Podnositeljica zahtjeva priznaje da u hrvatskom pravnom sustavu ne postoji pravo da netko bude izabran za suca Ustavnog suda. Međutim, u postupku kojemu se prigovara ona je pokušala zaštititi svoje ustavno pravo da pod jednakim uvjetima bude primljena u javne službe, kako je ono zajamčeno člankom 44. Ustava.

50. Dalje se nije složila s tvrdnjom Vlade da postupak o kojemu je riječ nije bio izravno odlučan za njena "prava i obveze". Objasnila je da je Ustavni sud potvrdio presudu Upravnog suda od 15. listopada 2008. godine,

tada bi Sabor ili mogao odlučiti da će sastaviti novi popis s užim izborom kandidata koji početno nisu bili u užem izboru, ili objaviti novi poziv za podnošenje prijava i pokrenuti novi postupak za izbor sudaca. U svakom bi slučaju imala priliku ponovno se natjecati za to mjesto i nadati se da će biti izabrana.

(b) Ocjena Suda

51. Sud ponavlja da članak 6. stavak 1. Konvencije svakome osigurava pravo da pred sud ili sudište iznese svaki zahtjev vezan za svoja građanska prava i obveze. Pravo na pristup, to jest pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim stvarima, čini jedan vid "prava na sud" (vidi osobito presudu u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 21. veljače 1975., stavci 28-36, Serija A br. 18). To se pravo proteže samo na "građanska prava i obveze" za koje se može reći, barem s osnova o kojima se može raspravljati, da su priznata u domaćem pravu (vidi naprijed citirani predmet *James i drugi*, stavak 81.). Stoga, da bi se utvrdilo je li građanski vid članka 6. primjenjiv u ovome predmetu, i, posljedično, može li se podnositeljica zahtjeva pozvati na jamstva toga članka, Sud treba prvo ispitati je li ona imala "pravo" za koje se može tvrditi i reći da je priznato na temelju hrvatskog prava, i, drugo, je li to pravo bilo "građansko" pravo.

(i) Postojanje prava

52. Sud s tim u vezi primjećuje da prema sudskoj praksi Upravnog suda svaki kandidat koji ispunjava zakonske uvjete ima pravo ravnopravno sudjelovati u natječaju za javnu dužnost, a to je pravo nužna posljedica prava na jednaki pristup javnoj službi, zajamčenog člankom 44. Ustava (vidi stavak 24. ove presude). Također primjećuje da je u ovome predmetu Upravni sud u svojoj presudi od 15. listopada 2008. godine utvrdio da su izborom S.B. povrijeđena ustavna prava podnositeljice zahtjeva na jednaki pristup javnoj službi, i na jednaki pristup zapošljavanju, kako su zajamčena člancima 44. i 54., stavkom 2 hrvatskog Ustava (vidi stavak 12. ove presude). Iako je istina da je presuda Upravnog suda naknadno ukinuta, nakon ustavne tuže S.B., Ustavni sud u svojoj odluci od 30. travnja 2009. godine nije doveo u pitanje pravo podnositeljice zahtjeva da se pozove na ta ustavna prava. U takvim okolnostima, Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva imala "pravo" za koje se može tvrditi da je priznato na temelju hrvatskog prava (vidi, na primjer, predmete *Kübler protiv Njemačke*, br. 32715/06, stavak 46., 13. siječnja 2011. i *Lombardi Vallauri protiv Italije*, br. 39128/05, stavak 62., ECHR 2009-... (izvaci) i *Fiume protiv Italije*, br. 20774/05, stavak 35, 30. lipnja 2009.).

(ii) Građanska narav prava

53. Glede "građanske" naravi tog prava, Sud je presudio da se pristup koji je razvijen u predmetu *Vilho Eskelinen i drugi protiv Finske* ([VV], br.

63235/00, ECHR 2007IV, vidi stavak 54. ove presude) primjenjuje i na pravo na pristup javnoj dužnosti (vidi osobito naprijed citirani predmet *Kübler*, stavak 45. i, implicitno, *Josephides protiv Cipra*, br. 33761/02, stavak 54., 6. prosinca 2007.; vidi naprijed citirani predmet *Lombardi Vallauri*, stavak 62. i *Penttinen protiv Finske* (odl.), br. 9125/07, 5. siječnja 2010.).

54. Prije presude u predmetu *Vilho Eskelinen* Sud je presudio da radni sporovi između nacionalnih vlasti i javnih službenika, čije su dužnosti tipične upravo za aktivnosti javne službe, te ako oni djeluju kao povjerenici javne vlasti odgovorni za zaštitu općih interesa države, nisu "građanski" te su isključeni iz opsega članka 6., stavka 1. Konvencije (vidi predmet *Pellegrin protiv Francuske* [VV], br. 28541/95, stavak 66., ECHR 1999-VIII). Slično tome, radni sporovi u kojima se radi o mjestima u sudstvu također su isključeni iz opsega članka 6., stavka 1. Konvencije jer se smatra da je sudstvo, iako nije dio redovne državne službe, ipak dio tipične javne službe (vidi predmet *Pitkevich protiv Rusije* (odl.), br. 47936, 8. veljače 2001.).

55. U predmetu *Vilho Eskelinen* Sud se vratio na pitanje primjenjivosti članka 6., stavka 1. i presudio da je na državama ugovornicama, posebice na nadležnom nacionalnom zakonodavcu, a ne na Sudu, da izričito odredi ona područja javne službe koja uključuju vršenje diskrecijskih ovlasti koje su sastavni dio državnoga suvereniteta, gdje interesi pojedinca moraju ustupiti prvenstvo. Ako domaći sustav prijeći pristup sudu, Sud će provjeriti je li spor uistinu takav da opravdava primjenu iznimke od jamstava članka 6. Ako ne opravdava, tada se to pitanje ne postavlja te se članak 6., stavak 1. primjenjuje (vidi naprijed citirani predmet *Vilho Eskelinen i drugi*, stavak 61.).

56. Nakon predmeta *Vilho Eskelinen*, Sud je utvrdio da je članak 6. primjenjiv na sporove koji se tiču isplate plaća i drugih naknada sudaca (vidi predmet *Petrova i Chornobryvets protiv Ukrajine*, br. 6360/04 i 16820/04, stavak 15., 15. svibnja 2008.) kao i one koji se odnose na njihov premještanje (vidi predmet *Tosti protiv Italije* (odl.), br. 27791/06, 12. svibnja 2009.) i razrješenje (vidi predmet *Olujić protiv Hrvatske*, br. 22330/05, stavci 31.-44., 5. veljače 2009. i *G. protiv Finske*, br. 33173/05, stavak 34., 27. siječnja 2009.), u predmetima u kojima domaće pravo dozvoljava pristup sudu radi pobijanja mjerodavnih odluka. S tim u vezi Sud primjećuje da hrvatsko pravo dozvoljava da se odluke Hrvatskog Sabora o izboru sudaca Ustavnog suda pobijaju pred sudskim vlastima ukoliko su te odluke protivne ustavnim pravima na jednaki pristup javnoj službi i na jednaki pristup zapošljavanju. U ovome predmetu podnositeljica zahtjeva pobijala je spornu odluku pred Upravnim sudom na način da je podnijela zahtjev za zaštitu ustavom zajamčenog prava temeljem članka 66. Zakona o upravnim sporovima (vidi stavke 10. i 32. ove presude).

(iii) Zaključak

57. U svjetlu naprijed navedenog Sud nalazi da je članak 6. Konvencije primjenjiv na ovaj predmet u svom građanskom aspektu (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Josephides*, stavak 55; *Pentinnen*, naprijed citirani predmet; *Kravchenko i drugi (vojni stanovi) protiv Rusije*, br. 11609/05, 12516/05, 17393/05, 20214/05, 25724/05, 32953/05, 1953/06, 10908/06, 16101/06, 26696/06, 40417/06, 44437/06, 44977/06, 46544/06, 50835/06, 22635/07, 36662/07, 36951/07, 38501/07, 54307/07, 22723/08, 36406/08 i 55990/08, stavak 23., 16. rujna 2010. i naprijed citirani predmet *Kübler*, stavak 46.) i, posljedično, da se podnositeljica zahtjeva može pozvati na jamstva toga članka.

58. Slijedi da prigovor Vlade glede primjenjivosti članka 6. Konvencije treba odbiti.

*2. Neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava***(a) Tvrdnje stranaka**

59. Vlada nadalje tvrdi da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva u odnosu na svoj prigovor koji se tiče navodnog nedostatka nepristranosti Ustavnog suda, jer nikada nije zatražila izuzeće sudaca M.J. i D.Š. Vlada je s tim u vezi istaknula da članak 34. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu propisuje da se u postupku pred Ustavnim sudom *mutatis mutandis* primjenjuju odredbe mjerodavnih postupovnih zakona, kao supsidijarna pravila (vidi stavak 25. ove presude). Dakle, podnositeljica zahtjeva je mogla, pozivajući se na članke 71. i 73. Zakona o parničnom postupku (vidi stavke 33. i 36. do 38. ove presude), uzete zajedno sa člankom 60. Zakona o upravnim sporovima (vidi stavak 31. ove presude), zatražiti izuzeće sudaca M.J. i D.Š. Da je predsjednica Ustavnog suda utvrdila da je taj zahtjev osnovan, mogla je odlučiti izuzeti ih od rada u predmetu podnositeljice zahtjeva. Međutim, podnositeljica zahtjeva nije postavila takav zahtjev. Nadalje, Vlada je ustvrdila, protivno tvrdnjama podnositeljice zahtjeva (vidi slijedeći stavak), da je ona trebala biti svjesna da će na njenom predmetu raditi suci M.J. i D.Š. jer: (a) Ustavni sud redovito objavljuje odluke o sastavu svoja dva vijeća koja odlučuju o ustavnim tužbama u Narodnim novinama, te je takvu odluku objavio dana 23. lipnja 2008. godine, a iz koje je bilo razvidno da je sutkinja D.Š. bila članica prvog vijeća a sudac M.J. član drugog vijeća, (b) je dana 4. veljače 2009. godine Ustavni sud odlučio o zahtjevu S.B. za izdavanjem privremene mjere, podnesenim istovremeno kad i njena ustavna tužba, zasjedajući u plenarnoj sjednici uključujući suce M.J. i D.Š. (vidi stavak 14. ove presude), (c) je odluka suda kojom je izdana privremena mjera bila objavljena u Narodnim novinama od 5. veljače 2009. godine (vidi stavak 14. ove presude), i, (d) se sama podnositeljica zahtjeva pozvala na tu odluku u svom odgovoru na ustavnu tužbu S.B. (vidi stavak 17. ove presude).

60. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da ona prije nego što je Ustavni sud donio svoju odluku od 30. travnja 2009. godine nije znala, niti je mogla znati, da će u predmetu suditi suci M.J i D.Š. To je bilo tako iz dva razloga. Prvo, s obzirom da temeljem članka 68. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu taj sud u pravilu odlučuje o ustavnim tužbama u vijeću od šest sudaca a samo izuzetno u plenarnoj sjednici (vidi stavak 25. ove presude), ona nije mogla unaprijed znati u kojem će sastavu zasjedati Ustavni sud kad će odlučivati o ustavnoj tuži S.B. U stvari, čak nije mogla ni zamisliti da će suci M.J. i D.Š. biti članovi vijeća u tom predmetu, nakon što su postupali kao (treće/zainteresirane) strane u postupku pred Upravnim sudom i nakon što su izrazili svoje mišljenje da je njen zahtjev neosnovan i da je izbor sudaca Ustavnog suda bio u skladu sa zakonom (vidi stavak 11. ove presude). Oni su umjesto toga u tom predmetu trebali biti izuzeti *ex lege*. Kao drugo, s obzirom da nije održana javna rasprava, podnositeljica zahtjeva nije mogla zatražiti izuzeće sudaca M.J i D.Š. prije nego je donesena odluka.

(b) Ocjena Suda

61. Sud prvo primjećuje da hrvatski Ustavni sud ima trinaest sudaca (vidi stavak 23. ove presude). Njihova su imena dobro poznata općoj javnosti, a još više pravnim profesionalcima. Nadalje primjećuje da članak 68. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu propisuje da Ustavni sud odlučuje o ustavnim tužbama u plenarnim sjednicama ako vijeće od šest sudaca ne donese jednoglasnu odluku, ili ako vijeće smatra da je pitanje postavljeno u ustavnoj tužbi od šire važnosti (vidi stavak 25. ove presude). Kad je to tako, i s obzirom da je predmet izazvao dosta prijepora i privukao veliku pozornost medija, Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva mogla očekivati da će Ustavni sud odlučivati o ustavnoj tužbi S.B. u plenarnoj sjednici.

62. Još važnije, Sud primjećuje da je Ustavni sud dana 4. veljače 2009. godine, zasjedajući u plenarnoj sjednici, i uključujući suce M.J. i D.Š. izdao privremenu mjeru koja je odgodila učinke presude Upravnog suda od 15. listopada 2008. godine (vidi stavak 14. ove presude). Odluka Ustavnog suda o privremenoj mjeri objavljena je u Narodnim novinama (vidi stavak 14. ove presude), o njoj se široko izvještavalo u medijima i podnositeljica zahtjeva se na nju pozvala u svom odgovoru na ustavnu tužbu S.B. (vidi stavak 17. ove presude). Stoga, iako joj nikada nije bila dostavljena, Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva morala biti svjesna odluke o kojoj je riječ kao i sastava vijeća Ustavnog suda koje ju je donijelo.

63. U svjetlu naprijed navedenog, Sud smatra da ne samo da je bilo moguće, nego i vrlo vjerojatno da će se o ustavnoj tužbi S.B. odlučivati u plenarnoj sjednici Ustavnog suda, uključujući suce M.J. i D.Š., i da je podnositeljica zahtjeva morala biti svjesna te mogućnosti, koliko god to bilo vrijedno žaljenja. U takvim okolnostima Sud prvo nalazi da je

podnositeljica zahtjeva trebala zatražiti njihovo izuzeće. Međutim, ona to nije učinila.

64. Slijedi da je zahtjev podnositeljice zahtjeva koji se odnosi na navodno nepostojanje nepristranosti nedopušten na temelju članka 35., stavka 1. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava, te ga stoga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

65. Sud nadalje primjećuje da prigovori podnositeljice zahtjeva koji se tiču nedostatka javne rasprave, povrede načela jednakosti stranaka u postupku i prava na kontradiktorna raspravu nisu očigledno neosnovani, u smislu članka 35., stavka 3. (a) Konvencije. Uz to primjećuje i da on nisu nedopušteni ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da su dopušteni.

B. Osnovanost

1. Jednakost stranaka i kontradiktorni postupak

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

66. Vlada tvrdi da se načela kontradiktornosti postupka i jednakosti stranaka u postupku, kako su razvijena u sudskoj praksi Suda, primjenjuju samo na stranke u postupku. Međutim, podnositeljica zahtjeva u ovome predmetu nije bila stranka u postupku pred Ustavnim sudom. To zato što je postupak pred Ustavnim sudom postupak *sui generis*, u kojem ne postoje dvije suprotstavljene stranke nego podnositelj ustavne tužbe koji pobija odluku sudbene, upravne ili druge javne vlasti, navodeći da je došlo do povrede njegovog ili njezinih ustavnih prava. U tom je postupku, temeljem članka 69. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu jedan primjerak ustavne tužbe poslan zainteresiranim osobama i one su pozvane da odgovore samo ako je to potrebno (vidi stavak 25. ove presude).

67. Vlada nadalje tvrdi da u ovome predmetu nije proveden niti jedan dokaz u postupku pred Ustavnim sudom u kojemu podnositeljica zahtjeva ne bi mogla dati izjavu, niti je bila održana usmena rasprava na koju podnositelja zahtjeva nije bila pozvana. Još važnije, ustavna tužba S.B., zajedno sa svim njenim pisanim podnescima i dokazima poslana je na vrijeme podnositeljici zahtjeva, kao zainteresiranoj osobi, na odgovor, što je ona i učinila dana 7. ožujka i 9. ožujka 2009. godine (vidi stavak 17. ove presude). Stoga je u postupku pred Ustavnim sudom poštovan temeljni zahtjev kontradiktornosti postupka, tj. da se podnesci jedne strane šalju drugoj kao i pravo da se na njih odgovori.

68. Glede stručnih mišljenja koje je zatražio sudac izvjestitelj na temelju pravila 31. Poslovnika Ustavnog suda (vidi stavak 28. ove presude), Vlada je objasnila da sudac može po svom nahodjenju tražiti takva mišljenja kad smatra da će biti od pomoći u donošenju odluke. Takva mišljenja nemaju

nikakav formalni status ili bilo kakav pravni učinak, i nisu obvezujuća za bilo koga. Na njih se ne može gledati ni kao na dokaze (za razliku od, na primjer, izvješća i mišljenja sudskih vještaka) ni kao na podneske druge stranke. Stoga nije postojala nikakva obveza da ih se pošalje podnositeljici ustavne tužbe ili bilo kojoj zainteresiranoj osobi. Sudac izvjestitelj nije bio obvezan priopćiti ih čak niti drugim sucima Ustavnog suda. Presuditi drugačije značilo bi da bi sud, svaki puta kad u svojoj odluci namjerava koristiti neki članak iz pravnog časopisa, morao o tome obavijestiti stranke i dati im priliku da dostave svoje primjedbe. Budući da je to tako, stručna mišljenja koja je zatražio i pribavio sudac izvjestitelj u predmetu podnositeljice zahtjeva nisu bila poslana podnositeljici ustavne tužbe S.B., Saboru (čija se odluka pobijala) ili podnositeljici zahtjeva. Stoga, u situaciji kao što je ova u ovome predmetu, kad su podnositeljici zahtjeva dostavljeni svi podnesci S.B. i kad joj je dana prilika da iznese primjedbe na njih, činjenica da mišljenja stručnjaka nisu poslana niti jednom sudioniku u postupku, uključujući podnositeljicu zahtjeva, ne može se smatrati povredom njenog prava na kontradiktornu raspravu ili protivnom načelu jednakosti stranaka u postupku.

(ii) *Podnositeljica zahtjeva*

69. Podnositeljica zahtjeva je prvo ponovila svoj prigovor da su joj stručna mišljenja uglednih pravника i mišljenja i informacije pribavljene od različitih institucija u postupku pred Ustavnim sudom dostavljeni tek nakon što je postupak završio.

70. Nakon toga osporava tvrdnju Vlade da ona u ovome predmetu nije bila stranka u postupku pred Ustavnim sudom. Posebice se podnositeljica zahtjeva prvo pita zašto su joj proslijeđeni ustavna tužba S.B. i njeni dodaci i zašto joj je bila dana prilika da odgovori na te podneske, ako nije bila stranka u postupku pred Ustavnim sudom. Nadalje, ako se prihvati tvrdnja Vlade to bi značilo da ona nije bila priznata kao stranka u postupku (pred Ustavnim sudom) u kojem je presuda (Upravnog suda) donesena na njenu korist pobijana i konačno ukinuta. To bi izvjesno bilo protivno osnovnim načelima vladavine prava.

71. I, kao posljednje, podnositeljica zahtjeva primjećuje da je Ustavni sud zatražio informacije od, *inter alia*, Hrvatske odvjetničke komore, privatne banke Zagrebačka banka d.d. i Danskog crvenog križa. S obzirom da je S.B. prethodno radila kao odvjetnička vježbenica te za banku i nevladinu organizaciju o kojima je riječ, podnositeljica zahtjeva je zaključila da je Ustavni sud sigurno tražio dokaze o profesionalnom iskustvu S.B. U takvim se okolnostima ne može tvrditi, kao što to čini Vlada, da se u postupku pred Ustavnim sudom nisu izvodili nikakvi dokazi.

(b) Ocjena Suda

72. Sud ponavlja da načelo ravnopravnosti stranaka, koje je jedno od elemenata šireg pojma poštenog suđenja, podrazumijeva da svaka stranka mora dobiti razumnu priliku izložiti svoje argumente pod uvjetima koji ju ne stavljaju u bitno nepovoljniji položaj *vis-à-vis* njenog protivnika (vidi između mnogo drugih izvora prava, predmete *Dombo Beheer B.V. protiv Nizozemske*, 27. listopada 1993., stavak 33., Serija A br. 274 i *Ankerl protiv Švicarske*, 23. listopada 1996., stavak 38., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). U ovome je predmetu nesporno: (a) da stručna mišljenja uglednih pravnikâ te mišljenja i informacije koje je Ustavni sud pribavio od raznih institucija nisu bili priopćeni niti podnositeljici zahtjeva niti S.B. prije odluke Suda od 30. travnja 2009. godine, i (b) da su svi podnesci S.B. u postupku pred Ustavnim sudom (ustavna tužba od 4. veljače 2009. godine i njeni dodaci od 18. veljače i 3. ožujka 2009. godine) proslijeđeni podnositeljici zahtjeva i da joj je dana prilika da odgovori na njih, koju je ona i iskoristila. Prema tome, Sud nalazi da u ovome predmetu nije povrijeđeno načelo jednakosti stranaka (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *Nideröst-Huber protiv Švicarske*, 18. veljače 1997., stavak 26., *Reports* 1997-I i *Krčmář i drugi protiv Češke Republike*, br. 35376/97, stavak 40., 3. ožujka 2000. godine).

73. Sud ponavlja da pojam poštenog suđenja podrazumijeva i pravo na kontradiktorni postupak. To pravo znači da stranke u kaznenom ili građanskom postupku moraju u načelu imati priliku ne samo da obznanе bilo koji dokaz koji je potreban da bi uspjele sa svojim zahtjevima, nego i priliku da saznaju za sve dokaze i očitovanja predočena odnosno podnesena radi utjecaja na odluku suda te priliku da daju primjedbe na njih (vidi, na primjer, predmete *Lobo Machado protiv Portugala*, 20. veljače 1996., stavak 31., *Reports* 1996-I; *Vermeulen protiv Belgije*, 20. veljače 1996., stavak 33., *Reports* 1996-I i *Krčmář i drugi protiv Češke Republike*, br. 35376/97, stavak 40., 3. ožujka 2000. godine). Ovo se stajalište ne mijenja kad su ta očitovanja neutralna glede pitanja o kojemu treba odlučiti sud, ili, po mišljenju dotičnoga suda, ne iznose nikakvu činjenicu ili tvrdnju koja se već nije pojavila u pobijanoj odluci (vidi predmete *Kukkonen protiv Finske*, br. 57793/00, stavak 20., 7. lipnja 2007. godine i *Sharomov protiv Rusije*, br. 8927/02, stavak 44., 15. siječnja 2009. godine). Stoga, iako Sud nije našao povredu načela jednakosti stranaka u postupku (vidi prethodni stavak) on ipak treba ispitati je li istim skupom činjenica povrijeđeno pravo podnositeljice zahtjeva na kontradiktorni postupak.

74. Sud primjećuje da je glavno pravno pitanje u ovome predmetu opseg preispitivanja ustavnosti odluka o imenovanju državnih dužnosnika, posebno odluke Sabora od 9. svibnja 2008. godine o izboru tri suca Ustavnog suda. Glavno činjenično pitanje u ovome predmetu je bilo je li S.B. stekla traženo profesionalno iskustvo da bude kandidat za dužnost suca Ustavnog suda te da bude izabrana na tu dužnost. Za Sud je očigledno da je

Ustavni sud zatražio mišljenja uglednih pravnika i raznih institucija kako bi donio informiranu odluku o glavnom pravnom pitanju koje je trebao riješiti, a informacije koje je tražio od Hrvatske odvjetničke komore, Zagrebačke banke d.d. i Danskog crvenog križa bile su zatražene kako bi se utvrdile bitne činjenice, i to u pogledu profesionalnog iskustva S.B. Dakle, ne može se nego zaključiti da su ova mišljenja i informacije očigledno imala za cilj utjecati na odluku suda (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Nideröst-Huber protiv Švicarske*, 18. veljače 1997., stavak 26., *Reports* 1997- I i naprijed navedeni predmet *Krčmář i drugi*, stavak 41.). U takvim okolnostima od Ustavnog suda se moglo očekivati da se strogo pridržava načela kontradiktornosti postupka, jer je bilo od presudne važnosti dati podnositeljici zahtjeva priliku da na njih dade primjedbe (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Krčmář and drugi*, stavak 41.). Međutim, ti su dokumenti poslani podnositeljici zahtjeva tek nakon što je Ustavni sud donio svoju odluku dana 30. travnja 2009. godine, ne ostavivši joj priliku da na njih dade primjedbe.

75. U svakom slučaju, Sud ponavlja da je samo na strankama u postupku da kažu traži li neki dokument njihov komentar. Ono što je ovdje posebno dovedeno u pitanje je povjerenje stranaka u postupak provođenja pravde, koje se osniva *inter alia*, na znanju da imaju priliku izraziti svoje poglede o svakom dokumentu u spisu (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Nideröst-Huber*, stavak 29.; *Beer protiv Austrije*, br. 30428/96, stavak 18., 6. veljače 2001.; *F.R. protiv Švicarske* br. 37292/97, stavak 40., 28. lipnja 2001. i *Pellegrini protiv Italije*, br. 30882/96, stavak 45., ECHR 2001-VIII). Tako mogu legitimno očekivati da ih se konzultira o tome traži li neki određeni dokument njihove primjedbe (vidi naprijed citirani predmet *Krčmář*, stavak 43.). Slijedi da je u ovome predmetu na podnositeljici zahtjeva bilo da ocijeni traže li mišljenja i informacije koje je pribavio Ustavni sud njene primjedbe. Na sudu je stoga bila dužnost davanja prilike podnositeljici zahtjeva da komentira ta mišljenja i informacije prije odluke od 30. travnja 2009. (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *K.S. protiv Finske*, br. 29346/95, stavak 23., 31. svibnja 2001. i *S.H. protiv Finske*, br.28301/03, stavak 35., 29. srpnja 2008.).

76. S obzirom na zahtjeve načela kontradiktornosti postupka zajamčene člankom 6., stavkom 1. Konvencije i na ulogu dojma kod utvrđivanja jesu li ispunjeni ti zahtjevi (vidi predmet *Komanický protiv Slovačke*, br. 32106/96, stavak 55., 4. lipnja 2002.), Sud nalazi da se u ovome predmetu podnositeljicu zahtjeva trebalo obavijestiti o mišljenjima i informacijama dobivenim u postupku pred Ustavnim sudom, te joj je trebala biti dana prilika da ih komentira.

77. S obzirom da je podnositeljica zahtjeva bila obaviještena o tim mišljenjima i informacijama pribavljenim u postupku pred Ustavnim sudom tek nakon što je postupak pred tim sudom završio, naprijed navedena razmatranja su dovoljna da omogućće Sudu zaključiti da u postupku o

kojemu je riječ nije bilo poštovano pravo podnositeljice zahtjeva na kontradiktorna raspravu (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Milatová i drugi protiv Češke Republike*, br. 61811/00, stavci 60.-61. i 63.-66., ECHR 2005-V).

78. Stoga je u ovome predmetu došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog nedostatka kontradiktornosti rasprave.

2. Javna rasprava

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

79. Vlada je istaknula da prema sudskoj praksi Suda obveza održati (javnu) raspravu nije apsolutna. Većina predmeta u kojima nije bila održana usmena rasprava i u kojima je Sud utvrdio da nije bilo povrede članka 6. bili su građanski predmeti, za razliku od kaznenih predmeta u kojima je zahtjev da se održi javna rasprava bio stroži. Sud je u predmetu *Jussila* presudio da: "značaj okolnosti koje mogu opravdati da se ne održi usmena rasprava u biti se svodi na prirodu pitanja o kojima treba odlučiti nadležni sud" (vidi predmet *Jussila protiv Finske* [VV], br. 73053/01, stavak 42., ECHR 2006-XIII). Stoga se (javna) rasprava ne traži kad je sud samo pozvan odlučiti o pravnim pitanjima koja nisu osobito složena (vidi predmete *Valová, Slezák i Slezák protiv Slovačke*, br. 44925/98, stavak 64., 1. lipnja 2004.), ili u predmetima u kojima se ne otvaraju nikakva činjenična ili pravna pitanja koja se ne bi mogla odgovarajuće riješiti na osnovi spisa predmeta i očitovanja stranaka (vidi predmet *Döry protiv Švedske*, br. 28394/95, stavak 37., 12. studenog 2002., i *Pursiheimo protiv Finske* (odl.), br. 57795/00, 25. studenog 2003.). Kada je predmete bilo bolje rješavati pisanim putem, umjesto usmenim argumentima, Sud je smatrao da je "razumljivo da na ovom području nacionalne vlasti trebaju uzeti u obzir zahtjeve učinkovitosti i ekonomičnosti." (vidi predmet *Schuler-Zraggen protiv Švicarske*, 24. lipnja 1993., stavak 58. Serija A, br. 263).

80. Vlada je nadalje istaknula da Ustavni zakon o Ustavnom sudu u svom članku 50. predviđa mogućnost održavanja javne rasprave, ali samo u postupku apstraktne ocjene ustavnosti (vidi stavak 25. ove presude), i da je Ustavni sud od 1990. godine održao samo dvije javne rasprave. Međutim, takva mogućnost nije uopće predviđena u odnosu na postupak po pojedinačnoj ustavnoj tužbi, te je stoga isključena. Stoga zahtjev podnositeljice zahtjeva da se održi usmena rasprava nije mogao biti prihvaćen, te je ona, kao pravni profesionalac, morala ili trebala biti svjesna toga.

81. Vlada je objasnila da je nedostatak javne rasprave pred Ustavnim sudom rezultat njegovog posebnog položaja u ustavnom poretku Hrvatske (on nije redovni sud), ali i posebne prirode postupka i pravnih lijekova pred

njim. Štoviše, postupak po pojedinačnim ustavnim tužbama uključuje isključivo pravna pitanja a ne utvrđenje činjenica. Kao i u ovome predmetu, u takvom postupku Ustavni sud odlučuje na osnovi pismenih podnesaka i dokumenata koje dostave podnositelji ustavne tužbe i zainteresirane osobe, te se ne saslušavaju ni svjedoci ni vještaci. Stoga, budući da bi stranke samo ukratko ponovile ono što su već izjavile u svojim pisanim podnescima, održavanje rasprave u postupku po ustavnoj tužbi ne bi dodalo njegovoj poštenosti ili poslužilo nekoj korisnoj svrsi. Umjesto toga, kad bi se rasprava održala samo zato da se održi, to bi bilo u suprotnosti s načelima ekonomičnosti i učinkovitosti.

(ii) *Podnositeljica zahtjeva*

82. Podnositeljica zahtjeva je odgovorila da je činjenica da je Ustavni zakon o Ustavnom sudu izričito predvidio mogućnost održavanja javne rasprave samo u slučaju postupka apstraktne ocjene ustavnosti ne znači da je održavanje takve rasprave u postupku po pojedinačnoj ustavnoj tužbi zabranjeno. U svakom slučaju, tvrdnju Vlade opovrgnula je praksa Ustavnog suda, koji je dana 8. travnja 2011. godine održao javnu raspravu u postupku pokrenutom ustavnom tužbom g. P.T. (vidi stavak 27. ove presude), te ga pozvao da joj nazoči.

83. Podnositeljica zahtjeva također tvrdi da je izbor sudaca Ustavnog suda pitanje od šire važnosti za javnost, što se pokazalo kroz pozornost medija koju je taj predmet privukao. Za podnositeljicu zahtjeva je to samo po sebi bilo dovoljan razlog da se održi javna rasprava u njenom predmetu.

(b) **Ocjena Suda**

84. Sud ponavlja da javni značaj postupka pred sudskim tijelima o kojem se govori u članku 6., stavku 1. štiti stranke u postupku od provođenja pravde u tajnosti, bez kontrole javnosti, te je to jedno od sredstava kojima se može održavati povjerenje u sudove, više i niže. Time što čini provođenje pravde vidljivim, javnost pridonosi postizanju cilja članka 6., stavka 1. a to je pošteno suđenje, čije je jamstvo jedno od temeljnih načela demokratskog društva u smislu Konvencije (vidi, na primjer, predmet, *Axen protiv Njemačke*, 8. prosinca 1983., stavak 25., Serija A br. 72; *Pretto i drugi protiv Italije*, 88. prosinca 1983. stavak 2.1, Serija A br. 71, i *Martinie protiv Francuske* [VV], br. 58675/00, stavak 39., ECHR 2006-...).

85. Sud nadalje ponavlja da pravo na javnu raspravu općenito uključuje pravo na usmenu raspravu (vidi, na primjer predmet *Fischer protiv Austrije*, 26. travnja 1995., stavak 44., Serija b.r 312, i vidi naprijed citirani predmet *Döry*, stavak 37.).

86. Sud primjećuje da ovome slučaju niti Upravni sud niti Ustavni sud nisu održali raspravu u predmetu podnositeljice zahtjeva. Sud stoga treba

ispitati je li nedostatak usmene i javne rasprave u ovome predmetu protivan članku 6., stavku 1. Konvencije.

87. Sud s tim u vezi ponavlja kako obveza održati raspravu nije apsolutna. Na primjer, rasprava se ne mora održati kad se stranka nedvosmisleno odrekne svog prava na nju, a nema pitanja od javnog interesa koja raspravu čine nužnom. To odricanje može biti izričito ili prešutno, ovo drugo na primjer tako da se suzdrži od podnošenja zahtjeva da se održi rasprava (vidi na primjer naprijed citirani predmet *Döry*, stavak 37.; *Lundevall protiv Švedske*, br. 38629/97, stavak 34., 112. studenog 2002.; *Håkansson i Sturesson protiv Švedske*, 21. veljače 1990., Serija A br. 171-A, stavak 66. i *Schuler-Zgraggen protiv Švicarske* 24. lipnja 1993., Serija A br. 263, stavak 58.).

88. Sud primjećuje da članak 34. Zakona o upravnim sporovima propisuje da Upravni sud u pravilu odlučuje u predmetima koji su pred njim u nejavnoj sjednici. Iznimno može održati usmenu raspravu. Isto tako propisuje pravo stranke u postupku pred tim sudom da zatraži održavanje usmene rasprave (vidi stavak 30. ove presude). Kad je to tako, od podnositeljice zahtjeva se moglo očekivati da zatraži raspravu pred tim sudom ako joj je pridavala važnost (vidi naprijed citirane predmete *Döry*, stavak 38. i *Lundevall*, stavak 35). Međutim, u svom zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčenog prava podnesenom Upravnom sudu dana 26. svibnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva nije tražila da se održi usmena rasprava. Nije Sudu dostavila nikakve druge dokaze kojima bi dokazala da je to učinila u bilo kojoj kasnijoj fazi postupka pred Upravnim sudom. Sud stoga uzima utvrđenim da podnositeljica zahtjeva nije zatražila održavanje usmene rasprave pred Upravnim sudom. Stoga se treba smatrati da se nedvosmisleno odrekla prava na raspravu (vidi naprijed citirani predmet *Schuler-Zgraggen*, stavak 58., Serija A br. 263; *Zumtobel protiv Austrije*, 21. rujna 1993., stavak 34., Serija A br. 268-A; naprijed citirane predmete *Fischer*, stavak 44., Serija A br. 312; *Döry*, stavak 38.; *Lundevall*, stavak 35. i *Šikić protiv Hrvatske*, br. 9143/08, stavak 29., 15. srpnja 2010.).

89. Ostaje utvrditi je li, u ovim okolnostima, nedostatak usmene rasprave pred Ustavim sudom značio povredu članka 6., stavka 1. Konvencije. S tim u vezi Sud ponavlja da je pri utvrđivanju može li nedostatak rasprave pred drugostupanjskim ili trećestupanjskim sudom biti opravdan, ovisi o posebnim značajkama postupka o kojemu je riječ. Štoviše, treba voditi računa o ukupnosti postupaka u domaćem pravnom poretku i o ulozi takvih sudova u njima. Kad se u postupku pred višim sudovima radi samo o pravnim pitanjima, za razliku od činjeničnih pitanja, tada se općenito ne traži usmena i javna rasprava, ako je takva rasprava održana ili je se stranka odrekla u prvom stupnju (vidi između mnogo drugih izvora prava, predmet *Ekbatani protiv Švedske*, 26. svibnja 1988., stavci 27. i 31., Serija A br. 134; *Hermi protiv Italije* [VV], br. 18114/02, stavci 60.-6.1, ECHR 2006-XII, i vidi naprijed citirani predmet *Döry*, stavak 40.).

Primjenjujući ova načela na ustavne sudove, Sud je smatrao da se u postupku pred takvim sudovima u pravilu ne traži rasprava jer oni, time što su ograničeni na ispitivanje ustavnih pitanja, ne povlače za sobom ocjenu činjeničnih pitanja već pravnih pitanja (vidi, na primjer, predmet, *Zippel protiv Njemačke* (odl.), br. 30470/96, 23. listopada 1997.; *Siegl protiv Austrije* (odl.), br. 36075/97, 8. veljače 2000.; *Weh i Weh protiv Austrije* (odl.), br. 38544/97, 4. srpnja 2002.; *Breierova i drugi protiv Češke Republike* (odl.), br. 57321/00, 8. studenog 2002.; vidi naprijed citirani predmet *Milatová i drugi*, stavak 62.; *Novotka protiv Slovačke* (odl.), br. 74459/01, 8. studenog 2005.; *Prischl protiv Austrije*, br. 2881/04, stavci 20.-22., 26. travnja 2007.; i, suprotno, *Kugler protiv Austrije*, br. 65631/01, stavci 47.-53., 14. listopada 2010.).

90. Vlada tvrdi da je nedostatak rasprave pred Ustavnim sudom u postupku po pojedinačnoj ustavnoj tužbi bio opravdan posebnom ulogom toga suda i osobitom prirodom postupka pred njim, u kojemu se isključivo radilo o pravnim pitanjima, a ne o utvrđenju činjenica (vidi stavak 81. ove presude).

91. Sud prvo primjećuje s tim u vezi da se ovaj predmet tiče navodnih nepravilnosti u izboru suca Ustavnog suda i da je glavno pravno pitanje bilo opseg ocjene ustavnosti odluka o imenovanju državnih dužnosnika, osobito odluke Sabora od 9. svibnja 2008. godine. Istina je, kao što je već primijećeno u ovoj presudi (vidi stavak 74.), da je Ustavni sud zatražio informacije i o profesionalnom iskustvu S.B. Međutim, iz obrazloženja njegove odluke od 30. travnja 2009. godine, osobito iz nalaza da je Upravni sud djelovao *ultra vires* kad je (ponovno) ocjenjivao dokaznu vrijednost dokumenata koje je S.B. dostavila kao dokaz svojeg profesionalnog iskustva (vidi stavak 20. ove presude), jasno je da Ustavni sud u konačnici nije utvrđivao ili preispitivao činjenice ili (ponovno) ocjenjivao dokaze. Slijedi da je postupak pred njim bio ograničen na ispitivanje naprijed navedenog ustavnog pitanja, tj., nije povlačio ocjenu činjeničnih, nego isključivo pravnih pitanja. Štoviše, za razliku od predmeta *Kugler*, u kojemu je Sud utvrdio povredu članka 6., stavka 1. Konvencije zbog nedostatka javne rasprave pred Ustavnim sudom jer Upravni sud "nije nadležan u odnosu na zakonitost prostornog plana" a Ustavni sud je „jedino tijelo koje je moglo odlučiti o ovome vidu spora“ (vidi naprijed citirani predmet *Kugler*, stavci 50.-53.) u ovome su se predmetu i Upravni sud i Ustavni sud bavili istim (ustavnim) pitanjem.

92. S obzirom na naprijed navedeno, Sud nalazi da u okolnostima ovog predmeta, u kojemu se podnositeljica zahtjeva odrekla prava na javnu i usmenu raspravu u prvom stupnju, članak 6., stavak 1. Konvencije ne traži da se takva rasprava održi pred višim sudom, kad je taj sud pozvan ispitati ista pravna pitanja kao i prvostupanjski sud.

93. Stoga u ovome predmetu nije došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog toga što nije održana usmena i javna rasprava.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE ČLANKA 6., STAVKA 1. KONVENCIJE

94. Podnositeljica zahtjeva nadalje prigovara, također na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije, ishodu i duljini naprijed navedenog postupka.

95. U mjeri u kojoj podnositeljica zahtjeva prigovara prekomjernoj duljini navedenoga postupka, Sud primjećuje da je on trajao manje od godinu dana, tijekom kojeg razdoblja je predmet ispitivan na dvije razine nadležnosti. Kad je to tako, Sud smatra, u svjetlu kriterija uspostavljenih njegovom sudskom praksom o pitanju "razumnog roka" (složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i nadležnih vlasti) i uzimajući u obzir sve informacije koje posjeduje, da se to razdoblje ne može smatrati prekomjernim. Stoga duljina postupka u ovome predmetu nije bila nerazumna.

96. Sud nadalje ponavlja da ne može ispitivati ishod postupka na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije osim ako je taj ishod bio proizvoljan. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, Sud smatra da u ovome predmetu nema naznaka proizvoljnosti. Podnositeljica zahtjeva je mogla dostaviti svoje tvrdnje sudovima koji su ih rješavali u odlukama koje su propisno obrazložene i nisu arbitrarne.

97. Slijedi da su ovi prigovori nedopušteni na temelju članka 35., stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovani, te da ih stoga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

98. Podnositeljica zahtjeva također prigovara, bez daljnjeg potkrepljenja ovoga prigovora, da nije imala djelotvorno pravno sredstvo. Pozvala se na članak 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

99. Sud prvo primjećuje da je podnositeljica zahtjeva imala pravno sredstvo za pobijanje odluke Sabora od 9. svibnja 2008. godine, i to mogućnost podnošenja zahtjeva za zaštitu ustavom zajamčenog prava, te da je uspješno iskoristila to pravno sredstvo.

100. U mjeri u kojoj se može razumjeti da podnositeljica zahtjeva prigovara nedostatku pravnog sredstva protiv odluke Ustavnog suda od 30. travnja 2009. godine, Sud ponavlja da kad, kao u ovome predmetu, podnositelj zahtjeva tvrdi da je došlo do povrede prava koje daje Konvencija od strane sudske vlasti posljednje instance u domaćem pravnom sustavu, to podrazumijeva da je primjena članka 13. ograničena (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *Times Newspapers Ltd. i Andrew Neil protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14644/89, Izvješće Komisije od 8. listopada

1991., Decisions i Reports (DR) 73, str. 41 i 58, i *Crociani et al. protiv Italije*, br. 8603/79, 8722/79, 8723/79 & 8729/79 (spojeni), odluka Komisije od 18. prosinca 1980., DR 22, str. 224, stavak 15.). Stoga nepostojanje pravnog sredstva protiv odluke Ustavnog suda ne otvara pitanje na temelju članka 13. Konvencije (vidi predmet *Wendenburg i drugi protiv Njemačke* (odl.), br. 71630/01, ECHR 2003-II).

101. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovan, te da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

IV NAVODNA POVREDA ČLANKA 14. KONVENCIJE

102. I kao posljednje, podnositeljica zahtjeva prigovara, također ne potkrijepljujući ovaj prigovor, da je bila diskriminirana. Poziva se na članak 14. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.“

103. Sud smatra da je ovaj prigovor u cijelosti nepotkrijepljen, budući da podnositeljica zahtjeva za njega nije podastrla nikakve detalje. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovan, te da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

104. Članak 41. Konvencije propisuje kako slijedi:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

105. Podnositeljica zahtjeva potražuje 50.000 eura (EUR) na ime materijalne i nematerijalne štete.

106. Vlada je osporila taj zahtjev.

107. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete te stoga odbija taj zahtjev. S druge strane, Sud smatra da utvrđenje povrede članka 6., stavka 1. Konvencije samo po sebi predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu u okolnostima ovoga predmeta na ime bilo koje nematerijalne štete koju je podnositeljica zahtjeva mogla pretrpjeti.

B. Troškovi i izdaci

108. Podnositeljica zahtjeva nije postavila nikakav zahtjev za naknadu troškova i izdataka nastalih u postupku pred domaćim sudovima ili pred ovim Sudom. Stoga sud smatra da nije pozvan dosuditi joj bilo koji iznos s tog osnova.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da su prigovori koji se tiču nedostatka kontradiktornosti rasprave i nedostatka usmene i javne rasprave dopušteni a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog nedostatka kontradiktornosti rasprave;
3. *Presuđuje* da nije došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog toga što nije održana usmena i javna rasprava;
4. *Presuđuje* da utvrđenje povrede samo po sebi predstavlja dovoljnu naknadu za svu nematerijalnu štetu koju je podnositeljica zahtjeva mogla pretrpjeti;
5. *Odbija* zahtjev podnositelja zahtjeva za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 26. srpnja 2011. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Anatolij Kovler
predsjednik